

Datum: 20 oktober 2025
Status: Openbaar

Initialen auteur: AB
Team: Informatie, Innovatie & Beheer

Bereikbaar: 14 0162

Onderwerp:

Toekomstige governance van Equalit en IV gemeente Oosterhout

Geraadpleegde teams:

**Equalit
Control**

Portefeuillehouder

Geheimhouding op	Titel	Grondslag WOO	Tot wanneer

Datum: 20 oktober 2025

Openbaar

Zaaknummer:

Waar gaat het over:

Toekomstige governance van Equalit en IV gemeente Oosterhout

Waar moet ik 'ja' tegen zeggen? (voorstel)

1. In het bestuurlijk overleg Equalit het navolgende voorlopige standpunt in te brengen:
  - a. Voor de **toekomstige governance van Equalit** te kiezen voor:
    - een gemeenschappelijke regeling, waarbij op dit moment de voorkeur uitgaat naar een lichte gemeenschappelijke regeling (bedrijfsvoeringsorganisatie) in plaats van een reguliere gemeenschappelijke regeling.
    - en daarbij het belang te onderschrijven dat de **randvoorwaarden** voor succesvolle samenwerking binnen een GR geborgd moeten zijn, zoals kwaliteitsafspraken en actief servicelevelmanagement, aanhaking van de business en de daarvoor benodigde cultuurverandering en het investeren in het verandervermogen van medewerkers, zowel bij Equalit als aan bij de opdrachtgevers/deelnemers.
  - b. **Samenwerking** op het vlak van de **T-kolom** voor te zetten binnen Equalit (IT-infrastructuur) en daarbij in te zetten op zoveel mogelijk standaardisatie en de komende periode te onderzoeken wat de cloudtransitie voor invloed heeft op de rol van Equalit.
  - c. Daarnaast voor te stellen om samen met de deelnemende gemeenten te komen tot een **gezamenlijke IV-strategie**, waarbij de gemeente Oosterhout het aanbod doet om dit proces te trekken en samen met de deelnemende gemeenten tot een plan van aanpak en vervolgens een strategie te komen. Het uitgangspunt is deze taak vooralsnog niet onder te brengen binnen Equalit, maar Equalit in dit proces wel als volwaardige partner te betrekken.
2. Dit collegevoorstel en bijbehorende bijlagen niet actief openbaar te maken en niet op de openbare agenda en besluitenlijst te plaatsen tot na het bestuurlijk overleg, gelet op het belang van het goed functioneren van de deelnemende gemeenten, als bedoeld in artikel 5.1, lid twee onder i, van de Wet open overheid.
3. Na het bestuurlijk overleg de OR en de gemeenteraad actief te informeren over de uitkomsten daarvan.

Waar komt deze vraag vandaan? (aanleiding)

Equalit is een samenwerkingsverband op het terrein van ICT en is onderdeel van de gemeente Oosterhout. De samenwerking is gestart in 2005 en is gegroeid van 4 deelnemende gemeenten naar nu 11 deelnemende gemeenten en een werkbedrijf (MidZuid) uit de regio's Midden- en West-Brabant. Binnen deze samenwerking wordt gewerkt met bilaterale gemeenschappelijke regelingen tussen de gemeente Oosterhout en de deelnemende organisaties.

Deze vorm van samenwerking heeft jarenlang goed gefunctioneerd. Maar in 2024 heeft het bestuurlijk overleg geconcludeerd dat de huidige samenwerkingsverband niet meer volledig aansluit bij de huidige realiteit en toekomstige behoeftes. Geconstateerd is dat de complexiteit van de ICT en nieuwe toepassingen zoals cloudcomputing om andere competenties vraagt en de strategische rol van informatievoorziening binnen gemeentelijke organisaties is veranderd en in belang is gegroeid. Daarnaast zijn er in de praktijk spanningen ontstaan tussen enerzijds de wens tot standaardisatie en kostenbeheersing en anderzijds de behoefte aan lokale autonomie en maatwerk. Er is opdracht gegeven om een onderzoek te doen naar de toekomstige dienstverlening van Equalit (taken) en de wijze waarop dit optimaal georganiseerd kan worden (governance).

In opdracht van het bestuurlijk overleg is door TwijnstraGudde een onderzoek uitgevoerd en wordt samengevat geadviseerd om te kiezen voor een samenwerking gericht op:

- de IT-infrastructuur (T-kolom)
- vergaande samenwerking op Informatievoorziening (I-kolom), met standaardisatie van kernsystemen en beperkt maatwerk op vooraf afgesproken domeinen.
- Een volwaardige gemeenschappelijke regeling uit te werken

Vervolgens is door de gemeente Oosterhout in aanvulling op het onderzoek van TwijnstraGudde een onderzoek uitgevoerd door Native om de vraag te beantwoorden of dit ook vanuit het perspectief en belang van de gemeente Oosterhout wenselijk is, waarbij specifiek gekeken is naar de positionering van de IV-taken. De kern van dit advies is dat Oosterhout de regie houdt over informatievoorziening en beleid, Equalit de technische uitvoering versterkt binnen een GR, en beide samen werken aan een gezamenlijke IV-strategie.

Native baseert dit advies op de navolgende uitkomsten:

- De landelijke koers rechtvaardigt collectivisering van techniek, maar niet perse van informatiebeleid of regie.
- De gemeentelijke IV-functie (IIB) van Oosterhout is volwassen en moet lokaal gepositioneerd blijven.
- Equalit moet zich eerst concentreren op het versterken van de technische basis voordat uitbreiding mogelijk is.
- De oprichting van een GR is wenselijk, mits in eerste instantie beperkt tot de T-kolom, met duidelijke governance en transparante besluitvorming.
- Een gezamenlijke IV-strategie tussen gemeenten en Equalit is noodzakelijk om de samenhang tussen beleid, informatie en techniek te borgen.
- Intensievere samenwerking met Equalit op IV taken zoals architectuur zijn gewenst en kan zorgen voor goede verbinding tussen landelijke ontwikkeling (collectivisering) en de lokale situatie.
- De grootste risico's liggen in te snelle uitplaatsing van taken, onvoldoende governance en onduidelijke rolverdeling.

Wat willen we bereiken? (gewenst effect)

Hiermee scheppen we helderheid over wat de gemeente Oosterhout in de toekomst wil met de taken op het gebied van ICT en de wijze waarop de samenwerking met de andere deelnemers in Equalit in de toekomst kan worden vormgegeven. Deelnemers verwachten dat de gemeente Oosterhout een standpunt inneemt op basis waarvan ook zij een standpunt kunnen bepalen. Het is vanwege de eigenaarsrol in eerste instantie aan de gemeente Oosterhout om richting te geven.

Met dit voorstel beogen wij:

- De regie op informatievoorziening stevig binnen de gemeentelijke organisatie te verankeren en de andere deelnemers;
- De technische uitvoering duurzaam en professioneel te organiseren binnen een GR;
- De kwaliteit en transparantie van dienstverlening van Equalit te verbeteren;
- De basis te leggen voor een gezamenlijke IV-strategie met de andere deelnemende gemeenten;
- En aansluiting te houden bij de landelijke koers van de VNG en Common Ground, waarin samenwerking en standaardisatie centraal staan.

Waarom zou ik 'ja' zeggen? (argumenten)

1.1 Hiermee creëren wij een stevigere juridische en bestuurlijke basis voor samenwerking

De huidige samenwerking (met bilaterale afspraken tussen de gemeente Oosterhout en individuele deelnemers) mist een gezamenlijk juridisch en bestuurlijk kader waarin de verantwoordelijkheden, mandaten en financiering eenduidig zijn vastgelegd. In de huidige samenwerking wordt een gebrek ervaren aan transparantie, mandatering en verantwoording. Met een GR is er een goede basis voor het gezamenlijk sturen en prioriteren.

1.2 Het onderbrengen van taken in een GR is in lijn met de VNG koers.

Het voorstel volgt de besluiten van de VNG-ALV 2025: collectieve digitalisering waar dat waarde toevoegt en lokale regie waar dat noodzakelijk is. Een uitvoerings-GR past binnen het principe van centraal afspreken, federatief inrichten. Dit sluit aan bij de bevindingen van TwijnstraGudde (2025) en Native Consulting (2025), die beide benadrukken dat de collectivisering zich moet richten op

techniek (T-kolom), de regie op informatievoorziening kan als de T-kolom goed is ingevuld. Dit kan binnen een GR maar zijn ook andere organisatievormen mogelijke. Gemeentes kunnen dit ook zelf organiseren.

1.3 Om samen te werken in een GR moeten randvoorwaarden worden vastgesteld.

Deze zijn uitgewerkt in het rapport van TwijstraGudde en worden onderschreven door Native. Deze zijn mede gebaseerd op ervaringen met andere vergelijkbare ICT-samenwerkingen. De hoofdlijn daarvan is:

- Kwaliteitsafspraken en actief servicelevelmanagement
- Aanhaking van de business (beleid) en investeren in een cultuurverandering
- Gelijkwaardigheid met oog voor verschillen (bijvoorbeeld in omvang en bijdragen)
- Beleid blijft leidend, maar vormt geen blokkade
- Investeren in verandervermogen van medewerkers
- Investeren in het delen van kennis en experts

1.4 Het samen werken en standaardiseren op de T-kolom zorgt voor een stabiele werkplek die de Informatie Voorziening van de gemeente kan ondersteunen.

Zonder een goede samenwerking tussen de gemeente en GR kunnen wij de ambities niet waar maken.

1.5 Door de samenwerking in de GR te richten op de T-kolom zal er op een andere manier samengewerkt moeten worden op de I-kolom.

De gemeenten gaan dit onderling samen organiseren. We stellen voor om als Oosterhout het aanbod te doen om dit proces te trekken. Equalit zal als een belangrijke partner betrokken zijn in de I-kolom. Ze zullen hiertoe ook de benodigde expertise in huis moeten borgen.

In een plan van aanpak zal onder meer uitgewerkt moeten worden wat de benodigde kennis, capaciteiten en kosten zijn om tot deze gezamenlijke visie uit te werken. Daarbij zal ook een voorstel zitten hoe de daarmee samenhangende kosten te verdelen over de deelnemers.

2.1 Het is belangrijk om een zorgvuldig proces te lopen.

Voorgesteld wordt om het collegevoorstel en de bijlagen nog niet actief openbaar te maken en nog niet op de openbare besluitenlijst te plaatsen. Het openbaar maken van het collegevoorstel en de bijlage blijft achterwege omdat het belang van openbaarheid niet opweegt tegen het belang van een zorgvuldig proces.

3.1 Het is belangrijk om de OR en de gemeenteraad op een zorgvuldige manier te betrekken in dit proces.

De raad zal moeten instemmen met het besluit om over te gaan naar een GR. Het overgaan naar de GR heeft personele gevlogen. De OR zal hierover geïnformeerd worden en hierin betrokken worden.

Wat zijn de nadelen, beperkingen en risico's? (kanttekeningen)

1.1 Het oprichten van gemeenschappelijke regeling kost tijd, capaciteit en geld

Om te komen tot een goede GR zijn er veel stappen nodig. Dit traject kost tijd en veel capaciteit van de organisatie. Verwachting is dat het oprichten van de GR ook extra kosten met zich meebrengt.

1.2 Het onderbrengen van de T-kolom in een GR geeft uitdagingen in de samenwerking

Door een GR te maken waarin de T-kolom wordt ondergebracht, moet een goede governance worden opgezet om de verschillende organisaties op een soepele manier te laten samenwerken. Een risico blijft dat deelnemende gemeenten eigen wensen blijven houden, die standaardisatie in de weg staan.

1.3. Om te komen tot een goede GR moeten de randvoorwaarden goed geregeld zijn

Risico's die hierbij aan de orde kunnen komen zijn:

- **Governance:** er is geen garantie dat samenwerken in een gemeenschappelijke regeling direct gaat leiden tot een verbeterde samenwerking.
- **Capaciteit en kennis:** gemeenten moeten voldoende deskundigheid behouden om een volwassen opdrachtgever te blijven.
- **Ontwikkeling en technische kennis:** als randvoorwaarde moet ook gekeken worden naar de ontwikkeling van de technische kennis van de GR. Kan de GR voldoende personeel met de juiste expertise binden en daardoor de gewenste veranderde technologische context leveren om van toegevoegde waarde te kunnen blijven voor de deelnemers. Het gezamenlijk organiseren van de IV-strategie vergt veel tijd van de organisaties en bestuurlijk discipline.

1.4 Door de I-kolom los te koppelen van de GR moet dat anders georganiseerd worden.

Het niet laten organiseren van de I-kolom door de GR zullen gemeentes die zelf moeten oppakken. Dit vraagt om nieuwe afspraken hoe wij gaan samenwerken. Hierin zal aandacht moeten zijn voor de organisaties met een kleinere I-afdeling. Dit vraagt extra capaciteit van de verschillende gemeentes en afstemming. Als gemeente Oosterhout hierin aanbod doet voor ondersteuning zal dit extra capaciteit vragen.

1.5 Door Equalit onder te brengen in een GR zal de relatieve invloed van de gemeente Oosterhout afnemen.

Geconstateerd is dat de dubbele rol van de gemeente Oosterhout ook nadelen heeft die doorwerkt in de samenwerking met de andere gemeenten. Met de GR ontstaat er een gemeenschappelijke sturing en daarmee besluitvorming.

Wat mag het kosten en waar gaan we het van betalen? (financiën)

Gelet op de fase is het proces, is op dit moment nog niet duidelijk wat de financiële gevolgen en risico's zijn ten opzichte van de huidige organisatievorm. We werken vanuit het uitgangspunt dat deze binnen de bestaande financiële kaders passen. Doordat Equalit een zelfstandige organisatie wordt zal er ook gekeken moeten worden naar de bedrijfsvoering kosten. Deze worden nu gedeeltelijk bekostigd door gemeente Oosterhout. Ook de mogelijk in gezamenlijkheid op te stellen IV-strategie zal middelen vergen. Uitgangspunt zal zijn dat deze gedragen worden door de deelnemende gemeenten. De kosten en risico's worden in het vervolgtraject in beeld gebracht en zullen dan betrokken worden bij de besluitvorming.

Het IT-landschap is in ontwikkeling (zoals de cloudtransitie en de toepassing van AI in werkprocessen) en kan in de toekomst ook tot een toename van kosten leiden. Deze vallen buiten de score van deze afweging.

Onderdeel van vervolg traject is de kosten voor de verschillende oplossingen in kaart te brengen.

Wat, waar en hoe communiceren we over het initiatief? (communicatie)

Op basis van het door het college ingenomen standpunt zal er overleg plaatsvinden met de overige deelnemers op 17 november 2025. Na dit overleg wordt de raad geïnformeerd over de uitkomsten van dit overleg en het vervolgproces middels een raadsinformatiebrief, hierover ontvangt het college na het overleg met de deelnemers een voorstel. Vervolgens zal ook de OR geïnformeerd worden over de uitkomsten en volgt interne communicatie.

Wat zijn de praktische gevolgen na akkoord? (vervolg)

Afhankelijk van de uitkomsten van het bestuurlijk overleg op 17 november zal een vervolgtraject ingericht worden. Indien er in dit overleg commitment ontstaat zal er een verkenning en voorbereiding starten op een eventuele oprichting van een GR met de deelnemende gemeenten. Ook zullen er DVO's, SLA's en governance-documenten moeten worden opgesteld en zal Equalit ontvlecht moeten worden van de organisatie van Oosterhout. Daarnaast start er mogelijk een proces voor een gezamenlijke IV-strategie. De verwachting is dat een groot deel van 2026 nodig zal zijn voor de verdere uitwerking.

Periodiek zal de samenwerking geëvalueerd moeten worden en kan er op basis van de behoefte van deelnemers gekozen worden voor doorontwikkeling van de taken.

- Oosterhout vertegenwoordigt de gemeentelijke lijn in het bestuurlijk overleg van Equalit op 17 november 2025
- Start verkenning en voorbereiding op eventuele oprichting GR met de deelnemende gemeenten (2026)
- Opstellen DVO's, SLA's en governance-documenten in 2026
- Initiatief nemen voor ontwikkeling gezamenlijke IV-strategie met Equalit (Q1-Q3 2026)
- Evaluatie na twee jaar op kwaliteit, samenwerking en financiële transparantie.

Waar vind ik meer informatie? (bijlage)

- **Bijlage 1:** Onderzoek "Toekomst van Equalit en de informatievoorziening van de gemeente Oosterhout" (Native Consulting, oktober 2025).
- **Bijlage 2:** Rapport TwynstraGudde "Toekomst van Equalit" (2025).